

Služba ke ct. Ivanu Českému



Ke dni 24. června (7. 7.)

(Návrh služby večerní i liturgie)

Dne 24. (25.) června

V předvečer na velké večerní

Blažený muž...



Stichiry na »Hospodine, k tobě volám« (1. hlas)

Skvostný vzore postníků, odchovanče pustiny, svícne český, všichni věrní tě vychvalují písněmi duchovními: „Raduj se velká slávo, která ses u nás zjevila, otče nejblahoslavenější.“ Dvě cesty se otevírají každému člověku a ty sis dobře zvolil tak, aby ses Bohu zalíbil. Opovrhl jsi tím, co hyne a pomíjí, přebýváje myslí s Kristem Bohem, k němuž jsi horlivě přilnul celou duší svou, blahoslavený Ivane. (Dvakrát, není-li neděle)

Na sklonku tvého života zjevil tě Bůh pro náš užitek knížeti Bořivojovi, aby nám nezůstala utajena památka tvá a mohli jsme tě prosit o přímluvy před Vládцем všech. Za námahu svou obdržel jsi totiž nebeskou radost a krásu ráje jako skvostnou odměnu; zde na zemi ostatky tvé vydávají blahodať a roní myro, a světlo tvého bohumilého života zapaluje oheň zbožnosti v srdcích pravoslavných Čechů.

Křížem jsi vyhnal démony, jak tě svatý Jan, Předchůdce Páně naučil; poté jsi vítězstvím Kristovým osvětil pustinu, když jsi nad krajinou vztyčil kříž, a krásný tvůj boj duchovní se stal požehnáním pro zemi naši. Poznal jsi předem, že nadchází čas konce pozemského žití tvého, když zabil kníže na lovu laň,

jejíž mléko ti Bůh dával na výživu těla. Nepožádav od Bořivoje nic než návštěvu kněze a přijav svaté Tajiny, spěchal jsi do horního Jerusalema, kam tě vezl vůz ctnostného života tvého. Tam pros za osvětlení země české a pomoc těm, kteří zde věrně ctí tvou památku.

Další stichiry

Co oko nevidělo, o čem ucho neslyšelo, co člověku ani na mysl nepřijde, to připravil Bůh těm, kdo Ho milují. Po takové blaženosti jsi zatoužil, poustevníku Ivane. Srdce tvé vzplanulo láskou k Bohu a v tomto ohni shořely tělesné chťiče a světské smýšlení. Duchem Svatým inspirován, zošklivil sis zmatek světa a utekl ses k Jedinému Bohu, jehož blahodatí ses neustále sytil. Pros ho bez přestání, aby spasil duše naše. (Dvakrát, není-li neděle)

Ozdobil ses královskou korunou poznání Boha, když jsi jeho příkázáními osvětil duši. Zřekl ses důstojenství syna pozemského krále a chtěl být už jedině synem Božím, přítelem Krista a zdědit království nebeské. Pohrdnuv pomíjivým leskem urozenců a vše pozemské opustiv, přijal jsi jeskyni v pustině za přibytěk svůj. Ctihodný Ivane, zaslíbení blahoslavenství Kristových jsi dosáhl, a máš tedy smělost přimlouvati se u něho, aby spasil duše naše.

Zamiloval ses do Vládce Krista a po něm jediném jsi toužil, proto ses zřekl světské nádhery i bohatství, a utekl do pustiny. Odvrátil ses od rozkoší paláce i od vybraných pokrmů, a Pán tě přivedl na krásné místo, kde ti daroval vše potřebné – jeskyni, mléko laně

a vydatný pramen dobré vody. Místo měkkého šatu jsi tělo ozdobil čistotou a pústem. Zlaté klenoty jsi vyměnil za srdce pozlacené Duchem Svatým. Místo světskému hluku naslouchal jsi tichu, v němž hovoří Bůh. Umlkl neklid v duši tvé modlitbou dýchající, čímž připojil ses k rodu svatých Božích. Protože jsi životem v čistotě a mlčení navěky získal Krista, upros ho, blahoslavený Ivane, aby spasil duše naše.



Sláva...

v. Jan, předchůdce a křtítel Páně, praotec mnišstva, ukázal způsob asketického života všem duchovním bojovníkům, kteří se vypravují k zápasu o Království Boží. Takoví se přemáhají a úsilí vynakládají, aby urputným bojem uchvátili vytoužené dědictví Království nebeského. Ctihodný Ivane, jako anděl v těle a svíce zářící v pustině, veden sv. Janem, příkladem života svého, přivádíš nás k poznání Beránka Božího, jenž snímá hřích světa. Pros ho, aby chom byli spaseni.

I nyní...

Bohorodičen dle typikonu (viz str. 14) a vchod s kadidlem

Světlo tiché... Prokimen dne

Paremije

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Spravedliví žijí navěky, v Hospodinovi je odměna jejich a péče o ně u Nejvyššího. Proto přijmou království nádhery a z ruky Hospodinovy korunu krásy; proto ochrání je pravicí svou a ramenem svým zaštití je. Vezme plnou

zbroj svého rozhorlení a ozbrojí tvorstvo k odvetě proti nepřátelům. Oblékne se ve spravedlnost jako pancířem a jako přilbici nasadí si soud, jenž nehledí na osobnosti. Přijme nepřemožitelný štít – svatost a *důstojnost*. Naostří pak náhlý hněv do kopí a *přírodní* svět spolu s Ním bude bojovat proti nerozumným lidem. Půjdou přímo šípy blesků a jako z dobře ohnutého luku poletí z oblaků na cíle své. *Krupobití bude jako* palba kamenů, plná hněvu, a padnou *pod tím* města. Vzedme se *nevolí* proti nim mořská voda; proudy je pak zatopí prudce. Proti nim povstane duch mocný *jako silný vítr* a rozfouká je jako smršť. Nepravost zpusťoší celou zemi. Zločinnost vyvrátí trůny mocných. Slyšte tedy, králové, a pochopte to! Poučte se, soudcové končin země! Slyšte, kdo ovládáte davy a pyšníte se nad plemy národů! Neboť vláda je vám dána od Hospodina a *vaše* moc od Nejvyššího! [6,16—7,3 / 5,15—6,3; pravoslavné znění z Mineje]

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Duše spravedlivých jsou v ruce Boží a trápení se jich nedotkne. Očím nerozumných se zdá, že umřeli, a jejich odchod se pokládá za trest; když se odebrali od nás, *považuje se to za jejich* zánik; leč oni jsou v pokoji. Neboť i když přijmou před lidskýma očima utrpení, jejich naděje je naplněna nesmrtelností. I když byli poněkud ztrestáni, dojdou velikého dobrodiní, neboť Bůh je vyzkoušel a shledal, že jsou jej hodni. Zkouší je jako zlato ve výhni a přijme je jako plody obětované. Zasnívá ve chvíli, kdy jsou požati, jako když rychle vzplane *obětovaný* snopek *obilný*. Budou soudit národy a vládnout nad lidmi, a Hospodin v nich bude kralovat na věky. Ti, kdo v něho doufají, poznají pravdu, a přetrvávají ti, kdož jsou v lásce jemu věrní. Neboť blaha a milost *Boží* jest v jeho svatých a navštívení v jeho vyvolených. [3,1—10; dle pravoslavného znění v Mineji]

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Spravedlivý i kdyby předčasně umíral, zůstává v pokoji, neboť důstojnost stáří netkví v dlouhověkosti a neměří se počtem let. Moudrost člověka – to jsou *pravé úctyhodné* šediny; život neposkvrněný – to je *pravá* zralost stáří. Kdo se stal příjemným Bohu, je *jím* oblíben. A protože žil uprostřed hříšníků, byl přemístěn. Byl vytržen *odtud*, aby špatnosti nezměnily jeho uvažování, a lsti, aby neoklamaly jeho duši. Vábení špatností totiž zatemňuje dobro a žádostivé představy zkazí mysl neponičenou zlem. Kdo se rychle stane dokonalým, naplnil dlouhá léta, ač zemřel brzy. Vždyť příjemnou se stala jeho duše Hospodinu, a proto pospíchal z prostředí lsti *a zla*. Když to lidé viděli, nepochopili to, dokonce jim ani na mysl nepřišlo, že blahodať a milost *Boží* je se svatými jeho a pečuje o vyvolené své. *[Moudrost 4,7–15; dle pravoslavného znění v Mineji]*

Na litiji



Smládí jsi odešel z otcovského domu, opustil jsi královský dvůr, aby ses oddal Bohu a získal království nebeské. Vyměnil jsi tělesné pohodlí a slasti za duchovní radost a útěchu Kristovu; světskou slávu a lesk panstva za tiché světlo blahodati Ducha Svatého. Skryl ses uprostřed českých hvozdů, kde ti Bůh uchystal skalní příbytek s vydatným pramenem vody výborné. Anděl tě přivedl, aby ses tu usadil a zápasil s démony, držícími se na tomto místě. Za dva roky však, vytrpěv od nich mnoho zla a vyčerpav lidské síly své, rozhodl ses odejít jinam. Vtom se ti zjevil sv. Jan Křtitel a jako zbraň proti bésům daroval ti kříž, znamení vítězství Spasitele nad ďáblem. Naučil tě vzápětí, jak zahánět duchy zla nikoliv lidskou silou, leč mocí uctívaného kříže Kristova. Démony jsi posléze

potřel, a pak čtyřicet a dvě léta tam žil v modlitbě a osamocení, aniž tě jakýkoliv člověk spatřil. Sv. Ivane, bojovníku dovedně zacházející s duchovní zbrojí kříže, modlitby a půstu, jenž jsi znamením kříže vyčistil od zlých duchů skalní sluji, a pak jsi vírou svou a askezí očistil od hříchů jeskyni svého srdce, pomáhej nám odhánět demony vášní a pokušení, a tak očišťovat duše naše.

Lidumilný Bůh ve své dobrotivé prozřetelnosti nechtěl, aby svatý život tvůj a skvělý duchovní zápas zůstaly navěky skryty. Nepřipustil, aby zanikla tvá památka, a zjevuje tě všem, kteří zde usilují o spásu, aby mohli vzývat jméno tvé a obdržet od tebe mocnou podporu. Před tím, než Kristus, jenž nad živými i nad mrtvými vládne, odvolal tě ze světa tohoto, přivedl knížete Bořivoje na lov do končin poblíž pramene, kde zahlédl tvou laň, zasáhl ji šípem. Zvířátko, které ti dávalo mléko na udržení tělesných sil, zraněno lovcem, dovedlo jej k jeskyni, kde tě Bořivoj i s družinou spatřili. Zděsili se lidé světšší tvého zjevu, neboť nádhery těla a zdobný šat jsi dávno již vyměnil za kráslejší duše ctnostmi a za čistotu od hříšných vášní. Sv. Ivane, nauč nás pečovat o duchovní více než o tělesné, krotit tělo a kráslit duši ctnostmi, abychom oděni do skvoucího šatu blahodati a ozdobeni poznáním duchovním, líbili se především Kristu, našemu Pánu.

Litoval kníže, že tě připravil o zázračnou obživu mlékem laně, leč ty jsi v tom viděl zásah Boží prozřetelnosti a zvěstování shůry, že čas odchodu do věčnosti se přiblížil. Odmítnuv nabídky knížete k odčinění škody, kterou ti způsobil, chystal ses nikoliv k cestě

na knížecí hostinu, ale k přechodu ke stolování v Království nebeském. S nadějí, že již brzy přijmeš od Krista odměnu za svou asketickou námahu a duchovní úsilí, žádal jsi o jediné: „Pošli mi kněze.“ Když ti kněz Pavel udělil přijímání Těla a Krve Kristových, ničeho jsi pak už nepozřel a vrátiv se do své pustiny, brzy jsi tělo odložil, přidav tím prach k prachu. Tvou čistou duši však andělé ihned do nebe vedou, aby svaté do svatosti vstoupilo. Sv. Ivane, pamatuj na nás v hodovní síni Království Božího, daruj nám chápání cest prozřetelnosti Boží a pros Krista Boha, aby daroval nám odpuštění hříchů a spasil duše naše.

Sláva...

Stal ses pozemským andělem a nebeským člověkem, když modlitbou a půstem jsi proměnil tělo své, očistil duši a osvětil srdce, takže andělé ti pomáhají, zvířata slouží a dokonce i neživý kámen mění svou tvářnost, když se tě dotýká. Očištěné a osvěcené srdce tvé vtiskuje do okolní přírody pečeť dávného ráje, který jsi tam, jako dávný Adam před pádem, obdělával duchovním dílem a střežil svým nepohnutým duchovním zřením. Sílu jsi čerpal z kříže Spasitelova, naučiv se jím bojovat proti podnebeským mocnostem zla. Trpělivě jsi nesl kříž svůj, tudíž se k tobě přihlásil Pán Ježíš s anděly svými. Proto i pohřeb tvůj zaskvěl se duchovní slavností, při níž došlo k hojným uzdravením a lid těchto krajín získal nového přímluvce na nebesích. Sv. Ivane, prosíme tě, abys jako sloup křesťanské víry a otec českých mnichů přímluvami svými upevnil pravoslavnou víru v zemi zdejší, věřícím mysl

pro Evangelium otevíral a srdce k lásce Kristově a duchovnímu poznání přiváděl pro spásu duší našich.

I nyní...

Bohorodičen dle typiku (viz dodatek)

Na stichovně (1. hlas)

Zřel jsi okem neposkvrněné mysli andělské duchovní mocnosti, neboť jsi uskutečňoval Boží pokyny, skládaje slova Kristova v srdci svém, v němž jsi vystupoval k Bohu jako po žebří, který sis tam postavil. Ctihodný Ivane, náš otče, přimlouvej se, aby darován byl nám pokoj a milost veliká.

Čestná před Hospodinem jest smrt svatých jeho.

Útěkem od světské marnosti jsi spojil život svůj s Kristem, Bohem naším, jenž dává sílu přemoci vášně a uvažování tělesné, a horší tak podrobit lepšímu. Proto se přimlouvej, aby spaseny byly duše naše.

Blahoslavený muž, jenž se bojí Hospodina a přikázání jeho nade vše si oblíbil.

Bohomyslný náš otče Ivane, ukázal ses jako veliké zažehnuté světlo, které osvěcuje podslunečno září zářků a svatými skutky. Pročež jsi přijal po svém zesnutí světlo nezapadající. Pros tedy, aby spaseny byly duše naše.



Sláva...

Vyvolené stádce Kristovo, sbory věrných i lidé nově posvěcení, pojdte a shromážděme se všichni k oslavě uctívané památky nejblahoslavenějšího otce našeho Ivana, který se v Čechách zaskvěl a k nám dnes přichází. Pokloňme se jeho posvátným ostatkům, abychom byli upevněni ve víře, neboť je vskutku ozdobou sboru všech ctihodných. Nechť zahanbena jsou sročení nevěřících ve vzkříšení. Vždyť tento světec, ač vypadá jako mrtvý, uděluje chromým uzdravení, slepým prozření, ochrnuté staví na nohy a nás všechny chrání před nepřáteli, aby zde pravoslavní nezhynuli. Duchem totiž stojí před trůnem Vládce a prosí, aby spaseny byly duše naše.

I nyní...

Bohorodičen dle typiku (viz str. 14)

Po Otčenáši tropar sv. Ivanu (6. hlas)

Když ještě v temnotě nevíry přebýval národ, zjevil ses v pustině jako anděl Boží a svědčil o víře pravoslavné Kristově, ctihodný Ivane Český, pros Krista Boha, aby upevnil dědictví otců a spasil duše naše.

Jiný tropar (dle sv. Jana Rylského; 1. hlas)

Základe pokání, vzore lítosti nad hříchy, příklade útěchy a duchovní dokonalosti. Život tvůj byl podoben andělům, neboť jsi přebýval v modlitbách, postech a slzách, ctihodný otče Ivane, přimlouvej se u Krista Boha za duše naše.



Dodatek k večerní službě

Bohorodičen na »I nyní...« po litijních stichirách

Dílo patriarchy Germana; hlas 5.

Melodiemi písní oslavme Královnu všech, Matku i Pannu, jež se sklání shůry, aby požehnáním korunovala ty, kdo ji velebí. Ať se shromáždí králové a knížata, aby jásali v písních nad Královnou, která porodila Krále, jenž se lidumilně rozhodl osvobodit držené ve *spárech* smrti. Pastýři a učitelé, shromáždění chvalme přečistou Matku dobrého Pastýře. Písněmi krasořečnými vychvalujme ji jako: zlatoskvoucí svícen, zářící oblak, prostrannější než nebesa, oduševnělou schránu, ohni podobný trůn Vládce, zlatou nádobu plnou many, uzamčenou bránu, jíž prošel jen Syn, který je Slovem Božím. Té, která je všech křesťanů útočiště, rceme: „Komnato Slova Božího, učiň nás, ponížené, hodnými nebeského Království, neboť nic není nemožno orodovnictví tvému.“



Různé kondaky ct. Ivanu Českému

1. kondak (6. hlas)

Září života svého naplnil jsi zemi, příkladem svým učíš poznávat Boží cesty, ctihodný Ivane, chválime tě, neboť jsi plamen rozněcující duchovní světlo.

2. kondak (6. hlas)

Jen jedna perla na světě stojí za to, abys, moudrý kupče, prodal vše a koupil ji. Jediná radost ze všech stojí za to, aby ses pro ni vzdal všech radostí ostatních. Nálezce nejvzácnější perly – Krista, svatý Ivane, pros Boha, abychom i my našli poklad nepomíjející radosti.

3. kondak (dle sv. Jana Rylského; hlas 8.)

K andělskému životu ses pozdvihl, ctihodný, vše pozemské opustiv, ke Kristu ses utekl a jeho přikázáními ses opevnil. Ukázal ses tu jako sloup neotřesitelný útoky nepřítelů, proto k tobě voláme: Raduj se, otče Ivane, pochodni nad jiné zářící.



Na liturgii

Blahoslavenství

*Na malém vchodu tropar (viz na konci večerní, str. 10)
a kondak (viz příloha na str. 12).*

Pořádek zpěvu troparů a kondaků viz typikonální poznámka vzadu.

Prokimen (7. hlas)

Čestná před Hospodinem I jest smrt svatých jeho.

Verš: Čím odplatím se Hospodinu za všechno, co mi prokázal?

Apoštol: Žid 11,32 — 12,2

Alleluja (6. hlas)

Verš 1.: Blahoslavený muž, jenž se bojí Hospodina a příkázání jeho nade vše si oblíbil.

Verš 2.: Mocné bude na zemi potomstvo jeho.

Evangelium: Mat 11,27—30

Ke svatému přijímání

V paměti věčné bude spravedlivý, pověsti špatné nemusí se bát. Alleluja (3 ×). (Ž 111,6—7)



Poznámka o typikonu služby ke sv. Ivanu Českému

Památka sv. Ivana Českého připadá na den 24. června církevního kalendáře, avšak kvůli svátku narození sv. Jana Křtitele se překládá na následující den.

Služba sv. Ivanu je koncipována jako svátek velikého světce, který můžeme v pravoslavné hierarchii důležitosti svátečních dnů zařadit mezi ty, které jsou v bohoslužebných knihách označeny † (křížkem bez půlkruhu), což odpovídá svátku významného místního světce (tako jsou i v Ruské církvi označeny dny slavných ruských svatých). Dle bohoslužebné ústavy (typikonu) pravoslavné církve to znamená službu s polyjelejem a je-li to vůle představeného, může být i s bděním (kde je chrám zasvěcen tomuto světci, mělo by bdění jistě být; hymny pro jitřní bohoslužbu však zatím nejsou). Zcela jistě se však předpokládá liturgické uctění svátku sv. Ivana velkou večerní s litíjí a žehnáním chlebů, což se koná v předvečer svátečního dne. Všechny k tomu náležející stichiry jsou zde k dispozici.

Památku sv. Ivana přesunujeme na 25. června / 8. července. Tento den je dle pravoslavného kalendáře také památka ct. mče. Feuronie a dále knížat Petra a Fevronie. Služba jim se překládá na jindy (dle rozhodnutí představeného). V předvečer tohoto dne se u nás na velké večerní koná pouze služba sv. Ivanu. * Na večerní se slouží takto:

Je-li zároveň předvečer neděle, pak stichiry na „Hospodine, k tobě volám“ na 10; nejprve bereme z oktoichu (dle nastupujícího hlasu) tři stichiry nedělní, jednu východní (Anatoliovu). Po těchto čtyřech nedělních stichirách bereme z této služby šest stichir svatému Ivanu. * Není-li předvečer neděle, stichiry na „Hospodine, k tobě volám“ na 8, což vyžaduje první a čtvrtou stichiru číst dvakrát nebo číst dvě stichiry sv. Janu Křtiteli a pak šest sv. Ivanu. * „Sláva“ sv. Ivanu. Po „I nyní“ se (není-li předvečer neděle) zpívá bohorodičen Janu Křtiteli nebo dogmatik dle hlasu „Slávy“ (čili 1. nedělní bohorodičen z oktoichu dle hlasu, na který se zpívala předcházející stichira). Je-li předvečer neděle, tak místo toho dogmatik příslušného nastupujícího hlasu. Vehod. * Prokimen dle dne v týdnu a paremije, které jsou zde uvedeny. * Litijní stichiry jak jsou zde uvedeny včetně „Sláva“. Po „I nyní“ zpívat bohorodičen uvedený v příloze. * Stichiry na stichovně: je-li předvečer neděle, berou se stichiry nedělní, pak „Sláva“ sv. Ivanu a po „I nyní“ nedělní bohorodičen na stichovně podle nastupujícího hlasu; * není-li předvečer neděle, čtou se všechny tři stichiry na stichovně sv. Ivanu, pak „Sláva“ sv. Ivanu, pak „I nyní“ a bohorodičen na stichovně nedělní dle hlasu „Slávy“ (tedy z ok-

toichu dle hlasu předcházející stichiry). **” Tropary po Otčenáši při požeňnání chlebů: je-li předvečer neděle,** pak „Raduj se, Bohorodice Panno“ (dvakrát) a tropar sv. Ivanu (jednou) [tak je to dle typikonu pro službu celého bdění; koná-li se jen velká večerní s litijí bez bdění, pak tropary v předvečer neděle takto: nedělní, sv. Ivanu, „Raduj se, Bohorodice Panno“]. Jestli se z nějakých důvodů nekonala litije, ale slouží se jen velká večerní bez požeňnání chlebů, pak v předvečer neděle tropary: nedělní, „Sláva“ sv. Ivanu, „I nyní“ propustný (tj. závěrečný) bohorodičen z oktoichu dle hlasu nedělního troparu. **” Není-li předvečer neděle, tedy při požeňnání chlebů tropar sv. Ivanu (dvakrát), pak „Raduj se, Bohorodice Panno“ (jednou).** Jestli se z nějakých důvodů nekonala litije, ale slouží se jen velká večerní bez požeňnání chlebů, pak tropary tyto: sv. Ivanu, „Sláva... I nyní...“ propustný (tj. závěrečný) bohorodičen z oktoichu dle hlasu troparu ct. Ivana.

* Pokud je chrám zasvěcen sv. Ivanu a jeho svátek připadne na neděli, koná se vše, jak je uvedeno výše. Na liturgii: prokimen, apoštol, evangelium a zpěv ke svatému přijímání se berou jen Ivanu.

” Tropary při žehnání chlebů se zpívají bez »Sláva...« »I nyní...«

” Služba ct. mče. Feuronie či dalším svatým, kteří mají toho dne památku, se může konat např. na malé večerní před velkou večerní.

* **Na liturgii (v chrámu zasvěceném některému svatému, tj. nikoliv svátku Páně či Bohorodice).** Je-li neděle – tropary na malém vchodu: nedělní, chrámu a Ivanu. Kondak nedělní, chrámu, »Sláva...« kondak Ivanu, »I nyní...« „Nezahanbitelná zastánkyně...“ (Pokud je chrám zasvěcen svátku Bohorodice, pak se jeho kondak vždy přesouvá na závěr a zpívá se místo „Nezahanbitelná zastánkyně“) Prokimen, apoštol, evangelium a zpěv ke svatému přijímání – nedělní a Ivanu. **” Není-li neděle: začátek liturgie a blahoslavenství jako v neděli.** Tropary na malém vchodu: chrámu a Ivanu. Kondaky: chrámu, »Sláva...« Ivanu, »I nyní...« „Nezahanbitelná zastánkyně...“ (*Je-li chrám zasvěcen Bohorodici, pak se místo kondaku „Nezahanbitelná zastánkyně...“ vždy bere kondak chrámu, který se tudíž přesouvá na závěr zpěvu kondaků.*) Prokimen, apoštol, evangelium a zpěv ke svatému přijímání – Ivanu.

* Zvláštní typikonální případ: je-li chrám zasvěcen sv. Ivanu a jeho svátek připadne na neděli, slouží se téhož dne večerní s opuštěním chrámového svátku. Postup večerní je jako u tzv. „všednodenní“. Stichiry se berou takto: na prvních stichirách se berou nejprve 3 stichiry sv. Ivanu a pak 3 stichiry svatému následujícího dne. „Sláva“ Ivanu. „I nyní“ dogmatik dle hlasu „Slávy“. Vchod není. Světlo tiché. Prokimen dne. Paremijs se neberou. Hned následuje: „Dejž, Hospodine, abychom večer tento...“ a poté prosebná ektenie. Litije není. Stichiry na stichovně – Ivanu. „Sláva“ Ivanu. „I nyní“ nedělní bohorodičen dle hlasu Slávy. Tropary po Otčenáši: Ivanu. „Sláva“ a tropar svatému následujícího dne. „I nyní“ nedělní propustný bohorodičen dle hlasu Slávy. Následuje

ektenie a propuštění. (Opuštění chrámového svátku se nekoná, je-li následujícího dne svátek nebo památka světce s polyjelejem nebo bděním, což však není případ dne následujícího po památce sv. Ivana.)

Poznámka k typikonu

Znění typikonální poznámky pro aplikaci stichir k svátku sv. Ivana je z valné části převzato od autorů služby světiteli mučedníku Gorazdovi, stejně jako jejich návrh zařazení liturgického uctívání největších českých světců v hierarchii církevních svátků.

Poznámka ke stichirám sv. Ivanovi

Stichiry zde jsou delší oproti běžně uváděným starým stichirám v mineji (a litijní stichiry jsou až trojnásobně dlouhé, než je obvyklé). Je tomu tak z těchto důvodů: 1.) u nově skládaných služeb svatým nejsou ani ve světě dlouhé stichiry vzácností; 2.) narozdíl od dávno skládaných — dnes již klasických — minejních stichir je v posledních dobách tendencí zachytit ve stichirách život svatého nikoliv jen v narážkách, ale popisnějším způsobem (vidíme zřetelný posun od lyričnosti k epičtějšimu rázu nové hymnografie); 3.) v našich podmínkách, kde se neslouží jitřní (resp. všenoční bdění), je velká večerní vlastně jedinou službou oslavující památku světce hymny speciálně jemu složenými, a proto je jediné žádoucí rozšířit jejich obsah a protáhnout poněkud délku služby (i při pomalém čtení stichir to může prodloužit dobu služby přibližně o deset minut); 4.) z misijního hlediska je jistě přínosné, když se věřící skrze recitaci stichir nejen pomodlí, ale i poučí o životě našich světců; znalost jejich životů není totiž v našem prostředí ani zdaleka samozřejmostí; 5.) takové obsáhlejší stichiry mohou v našich chrámech zaznít jen několikrát do roka, a tak se bude vždy jednat o jev výjimečný, jenž nemůže na škodu býti.

Text služby je volně inspirován církevně-slovanským zněním služby ke sv. Janu Rylskému s přidáním některých obrazů z legend o sv. Ivanu. Litijní stichiry, obsahující podrobnější popis života svatého poustevníka, jsou místním dílem a byly sestaveny podle různých zachovalých zpráv o sv. Ivanu Českém.

Troparů a kondaků se nashromáždilo několik verzí. Doporučuji používat ty uvedené jako první v pořadí, které jsou nejstarší a vznikly v souvislosti s poutěmi pravoslavných věřících z Prahy do jeskyně sv. Ivana (někdy počátkem 80. let 20. století). K tomuto troparu a kondaku jsou také uchystány zde předložené notace.

Život sv. Ivana viz na:

www.orthodoxia.cz/svati/ivan-cesky.htm

Použitá ikonografie © Jana Baudišová

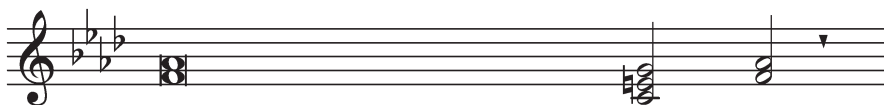
www.pravoslavi.cz/jana.baudisova

V Jihlavě 2013—15 (v. 0.45)

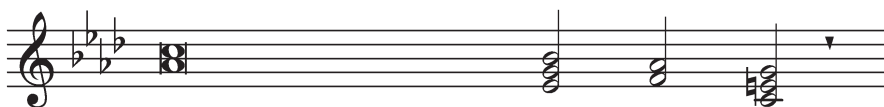


Příloha s notací

Tropar sv. Ivanu

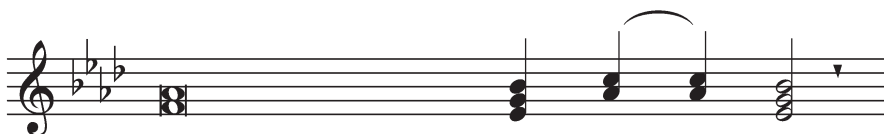


1. Když ještě v temnotě nevíry přebýval ná - rod, ➔



1. a svědčil o víře pravoslavné Kris - to - vě, ➔

Kondak sv. Ivanu



1. Září života svého naplnil jsi ze - mi, ➔

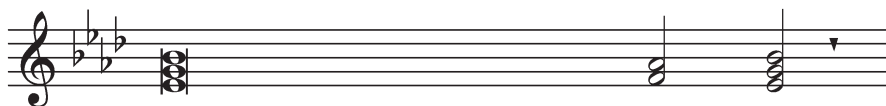
2. ctihodný Ivane, chvá- lí - me _____ tě,

Prokimen

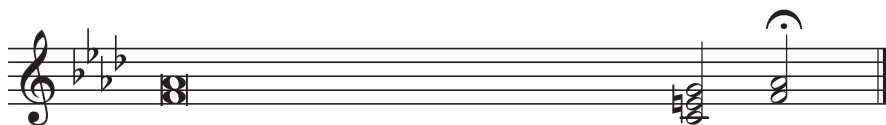


Čest - ná před Hos - po - di - nem ➔

(6. hlas – troparový)

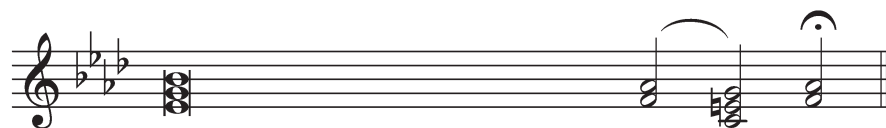


1. zjevil ses v pustině jako anděl Bo - ží



1. ctihodný Ivane Český, pros Krista Boha,
aby upevnil dědictví otců a spasil duše na - še.

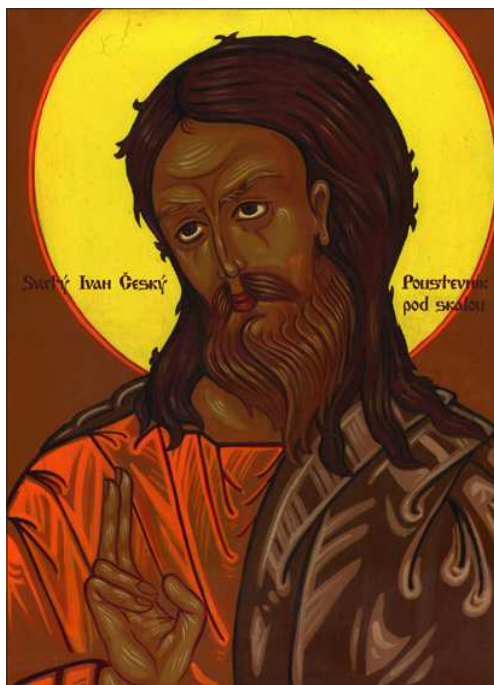
(6. hlas – stichirový)



1. příkladem svým učíš poznávat Boží ces - ty,
2. neboť jsi plamen rozněcující duchovní svět - lo.



jest smrt sva - tých je - ho.



SU. IUAŇĚ,
PRŮS BOHA ZA NÁS.